

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.
Vredništvo in opravišтво sta na mestnem trgu št. 10.

Jutranjice (matutinum) vélike nedelje.

Jutranjice vsake nedelje so sestavljene iz treh oddelkov, ki se zovejo nokturni. Vsak nokturn pa obstoji iz treh psalmov z antifonami ter iz treh beril z rezponzoriji. Uvod vsemu je psalm, ki mu pravimo invitatorij ali vabilo, konec pa je ambrozijanska himna. Jutranjice so se nekđaj začenjale po polnoči in so se končavale s prvim svitom jutranje zarije, ker je potem še sledila slovesnejša služba božja t. j. hvalnice ali *laudes*. Ta noč pa, od veliké sobote na véliko nedeljo, vporabljala se je skoraj vsa za delenje sv. krsta; in preden je bila sledeča mu sv. maša končana, bil je navadno solnčni vzhod že blizo. Trebalo je toraj, navadno ponočno službo božjo za ta dan okrajšati, da so se slavospevi, s katerimi je cerkev povrat luči, podobe svojega nebeškega ženina pozdravljala, kolikor moč zlagali s onim trenutkom, ko je žareče solnce svoj tek pričelo. Prav zato pa ne šteje današnja ponočna služba božja (ker se v novejšem času ne opravlja ponoči, marveč o zgodnjem jutru neposrednje pred hvalnicami), treh nokturnov, temuč enega samega.

Sv. cerkev začenja svoje slovesne molitve z navadno prošnjo: *Ÿ. Dómine, lábia mea apéries* (Gospod odpri moje ustnice). *R. Et os meum etc. Ÿ. Deus in adjutorium etc. R. Domine ad adjuvandum . . Gloria Patri . .*

Alleluja, veličastnemu klicu, naznanjajočemu Kristusovo vstajenje, sledi uvodna pesen, s katero cerkev vsako noč svoje otroke vabi, naj molijo Gospoda. Danes pa se angeli sami obračajo do nas, ki nadomestujemo Magdaleno in njeni družici, ter oznanjajo zmagovalca nad smrtjo: *Surrexit Dominus vere, Alleluja* (Gospod je resnično od smrti vstal, alleluja); kar se vrsti s pozivom k veselju v 94. psalmu: *Venite exsultemus etc.*

Drugekrati sledi himna uvodni pesni; a na véliko nedeljo in skoz vso njeno osmino hoče sv. cerkev natanko prvotno obliko té službe božje ohraniti. Zato izpusti himno, ker ta način bogočastja ne sega do prvih časov, ampak je novejšega vira, in začne takoj psalme prepevati.

Prvi psalm, slaveč čednosti in srečo pravičnega, ozira se, kakor sv. očetje sploh trdé, na Krista. On je novi človek, ki je z nebes na zemljo prišel; zvesto je spolnoval Gospodovo postavo, katero je bil prvi človek prelomil; in radi tega ga je Gospod na dan njegovega vstajenja napolnil s častjo in veličastvom. Prva antifona se glasi: Jaz sem, kdor sem, in po svétu hudobnih

nisem ravnal, ampak v zapovedi Gospodovi je moja volja, alleluja; psalm pa je znani (1.) „*Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum etc.* Blagor človeku, kateri ne hodi po svetovanji hudobnih, in ne postaja na potu grešnikov, in ne sedi na stolu kuge i. t. d.

Drugi psalm nam kaže zaroto židovske sinanoge proti Jezusu. Židje so mogli Mesija, ki jih je prišel odrešit, umoriti; toda k grobu ga prikleniti, tega niso bili v stanu. Sin človekov je ob enem sin božji; danes nastopi svojo vlado čez ves človeški rod; gorjé Izraelu, ki nij spoznal časa njegovega obiskanja. II. Antifona se glasi: „*Postulavi patrem meum, Alleluja etc.* Prosil sem svojega očeta, alleluja; in dal mi je národe, alleluja, v delež, alleluja“; II. psalm: „*Quare fremuerunt gentes . . . Zakaj hrumé národi, in si ljudstva umišljujejo prazne reči*“? III. psalm: „*Dómine, quid multiplicati sunt, qui tribulant me . . . Gospod, kakó so se namnožili, ki me stiskajo? veliko se jih vzdiguje zoper mene*“ — je prerokovanje Kristovega vstajenja. Njegovi sovražniki so mislili, da ga je Bog zapustil. Spal je v grobu; pa Gospod ga je zopet obudil; in zdaj je zmagovalec čez vse, kateri se bodo zoper njega vzdignili. III. Antifona: „*Ego dormivi et somnum cepi . . . Spal sem, in trdo sem spal, in sem vstal, ker me je Gospod sprejel. Alleluja, alleluja.*“

Po odpetem V. in R. moli se kakor po navadi, „*Pater noster*“, *absolutio* in *benedictio*; potem lektor bere začetek evangelija velikonočne maše (sv. Marka XVI. pogl.) ter preide k 21. homiliji sv. papeža Gregorija Velikega, v kateri se razlaga sveti tekst. Konci tretjega branja zapoje se ambrozijanska himna: „*Te Deum laudamus*“.

Skozi ves srednji vek obhajalo se je večji del po zahodnjih cerkvah ne- navadno opravilo, iz katerega se je baje izcimilo „vstajenje“ današnjega časa. Koj po tretjem branji, toraj še preden se je zapela ambrozijanska himna, šla je duhovščina v slovesnem sprevodu k tako zvani grobni kapeli, v kateri se je od velikega četrteka hranjevalo sv. Rešnje Telo. V sprevodu, pevajočem nek rezponzorij, bili so trije v albo oblečeni duhovniki, ki so predstavljali sv. Magdaleno in drugi dve pobožni ženi. Ko je procesija dospela v grobno kapelo, vstopila sta se dijakona v belih dalmatikah eden k zgavju drugi k znojju groba, in zagledavši one tri duhovnike v albah, vprašala sta jih: „*Quem quaeritis in sepulchro, o christicolae*“? (Koga iščete v grobu, častilci Kristovi?); na kar so duhovniki v imenu žén odgovorili: „*Jesum Nazarenum, o coelicolae!*“ (Jezusa Nazarejca, o prebivalci nebeški!) Djakona zavrnete: „*Non est hic; surrexit sicut praedixerat: ite, nuntiate, quia surrexit*“. (Nij ga tu, vstal je kakor je prerokoval: idite in naznanite, da je vstal.) Zdaj so šli trije duhovniki po stopnicah do altarja, ter vzdignivši altarne prte kvišku spoštljivo poljubili kamen; potem so se vrnili k škofu, obdanemu od duhovščine ter so zapeli: „*Alleluja! Resurrexit Dominus hodie: resurrexit Leo fortis, Christus Filius Dei.*“ (Alleluja! Danes je vstal Gospod: vstal je hrabri Lev, Krist Sin božji.) Na to sta stopila dva pevca k altarju, kjer so na stopnicah trije duhovniki stali, in do njih se obrneta z vprašanjem iz sekvencije velikonočne maše: „*Dic nobis Maria, quid vidisti in via*“? (Povej nam Marija, kaj si videla na poti?) Prvi duhovnik, predstavljajoč Magdaleno, odgovori: „*Sepulchrum Christi viventis, et gloriam vidi resurgentis*“. (Grob

živega Krista sem videla in slavo vstalega od smrti.) Drugi duhovnik, predstavljajoč Marijo Jakobovo, je pristavil: „*Angelicos testes, sudarium et vestes*“ (Angele kot pričre, prt in povoje.) Tretji, zastopnik Salome, je končal z besedami: *Surrexit Christus spes mea: praecedet vos in Galileam*“ (Vstal je Krist, upanje moje; pred vami pojde v Galilejo.) Pevca izrazita svoje prepričanje o tem sporočilu takó-le: *Credendum est magis soli Mariae veraci, quam Judaeorum pravae cohorti*“ (Bolj je verjeti edini Mariji resnicoljubni, nego hudobni trumi židovski); na kar je vsa duhovščina, kot en mož, povzdignila svoj glas in zapela: „*Scimus Christum surrexisse a mortuis vere: tu nobis, victor rex, miserere*“ (Vemo, da je Krist resnično od mrtvih vstal; ti Kralj zmagalec, usmili se nas.) Po tem jako dramatičnem prizoru odpreta dijakona skrivni tabernakel, v katerem se je hranjevalo sv. Rešnje Telo, vzameta ven sv. posodo, ki ga obdaja in jo položita na nosilo; in kakor v triumfu se prenese Najsvetejše k velikemu altarcu nazaj med petjem krasnega rezponzorija, čegar besede so povzete iz sv. Pavla. V liturgiji grške cerkve nahaja se še cela vrstica. Dijakona, prišedši k altarcu, postavita presv. zakrament na-nj; škof pa, ko ga je pokadil, zapoje ambrozijansko himno v zahvalo za vstajenje Izveličarjevo. Iz tega ginjivega obreda so bržkone nastale takózvane „misterije“ ali skrivnosti, katere so se zlasti na Francoskem celo do preteklega veka obhajale. Vendar pa se mora reči, da to opravilo „vstajenja“ nij spadalo med tradicije rimske cerkve; a veliko je pripomoglo, da se je vera skozi ves srednji vek živa in nepokvarjena ohranila. Za 16. in 17. veka je jela ta slovesnost propadati. Zmanjkovalo je prejšnje otroške priprostosti, in ljudje so iskali drugih dražil (n. pr. „turške“ godbe), ki so se popolnem ločila od nežnih, pobožnih zgibov, izvirajočih iz skrivnosti sv. vere. Zunanja oblika tu popisane obreda je dandanes po raznih krajih tudi različna; kakošna da je pri nas, je vsakemu znano. Na Poljskem pa je še zdaj naváda, da verniki vso noč od vélike sobote na nedeljo čujejo in v molitvi pričakujejo trenutek vstajenja Gospodovega. Ko se dan zaznava, vzdignejo sv. Rešnje Telo iz groba, poje se slovesen pozdrav, in Krist, premagalec smrti, blagoslavlja svoje ljudstvo. Še do najnovejšega časa nahajal se je tudi v nekaterih mestih Španske ne-navaden običaj. Iz glavne cerkve šli ste pred solnčnim izhodom dve procesiji. Osrednje ene procesije bila je v črn tenj zavit kip sv. Device, ki so ga nosili; pri drugi procesiji nosil je mašnik pod nebom sv. hostijo. Oba sprevoda korakala sta popolnem tiho po mestnih ulicah, dokler se nista ob solnčnem izhodu na dogovorjenem kraji srečala. Tu so potegnili tenj s kipa matere božje in v slavo neizrekljivega veselja Marijinega zaradi obiskovanja, s kojim je pravi v sv. zakramentu pričujoči Jezus zdaj svojo Mater počastil, zadonela iz tisoč grl antifona: *Regina coeli, laetare* (Veseli se nebes kraljica). Potem sta se oba sprevoda zedinila v enega samega ter vrnila slovesno nazaj v cerkev.

Še na drug način se je nekđaj velikonočno veselje očitno razodevalo: v bratovskem poljubu, ki so si ga verni v onem trenutku v cerkvi dajali, ko se je Kristovo vstajenje oznanilo. Ta običaj je prišel iz izhodnjih v zahodnje dežele, kjer se je ohranil do 16. veka. V nekaterih krajih dajali so si bratovski poljub začetkom jutranjic z besedami: *Surrexit Christus!* (Krist je ustal!); v drugih pa po končanih zgoraj navedenih šegah. V grški liturgiji dajali ste

naslednji kitici med jutranjo službo božjo vernikom znamenje za bratovski poljub: *Pascha jucundissimum, Pascha Dómini, Pascha, Pascha sacratissimum. Pascha! in gaudio nos invicem amplexemur. . . . Dies est Resurrectionis: splendescamus, diem festum agentes, et amplexemur nos invicem, fratres nuncupemus etiam odientes nos; omnia dimittamus propter Resurrectionem, et ita clamemus: Surrexit Christus a mortuis . . .* To je nova, vzvišena bratovščina, katero imamo z Jezusom Kristom, prvorojenim med mrtvimi, kakor pravi apostel Pavel. Ko je z vřlovećenjem našo natoro na-se vzel, postali smo bratje v Njem; ko je nam skozi svoj grob pot do neumrjočnosti prodril, pobratili smo se drugič. On je naš najstarejši brat v novem življenji, katero ne bode smrti poznalo. Slaveč Njegovo zmago, zedinimo se toraj v medsebojni ljubezni! To je njegova postava! To je velika noć in dan bratovskega obeda!

Spomini iz preteklih dni.

K., konec marca 1885.

II.

Menda nij reći na svetu, ki bi ne imela svoje solnčne in senčne strani. Spremenljivost in nestanovitnost se vrstite v našem življenji kakor noć in dan; le vzori so nepremakljivi, podobni mejuikom, kateri stojé vže stoletja na ravno tistem mestu. Ako hoćemo nje doseći, bližati se jim moramo po mnogih ovinkih, gladkih in neprijetnih, po veselih in bridkih skušnjah. Pa ravno ta vojska z nazprotjem dela življenje toliko bolj zanimivo, ker se po srećni zmagi v veliko lepši podobi pokaže to, po čemur smo hrepeneli. Naravna pot do popolnosti pelje „*per crucem ad lucem*“ — in po ti hodijo tudi cerkveni pevovodje.

Vgodna je bila sodba, ko je moja mladina prvič pela v cerkvi. Častitljivo je odmeval mnogobrojni pevski zbor med zidovjem in pobožno so se glasili priprosti akordi spremljajoćih orgel. Zlasti je menjevanje otroških glasov z moškimi in s celim zborom navdihnilo neko posebno vzvišenost enoglasnemu petju.

Ko so bili pevci dosti trdni v taktu, se poprimemo polifonije. Veselje je bilo slišati, kakó gladko jim je tekel kontrapunkt, akoravno niso poznali njegovega bistva.

„Gospod, dovolite mi to vprašanje, odkod imate tako petje na deželi, kakoršno v mestu pogrešamo?“ mi je rekel izurjen muzik, ko je slišal v praznik sv. Petra in Pavla Witt-ovo „Missa jonici toni.“ Na to jaz: „Vi se čudite, da pojejo naši ljudje Palestrina-styl. Iz tega lahko razvidite, da se tudi med priprostim ljudstvom marsikaj doseže.“

To pripoznanje iz ust večćaka mi je dalo še večji pogum, kajti potrjen sem bil v svoji misli, da smo res vže daleč prišli. Toda ta pohvala se je prilegala še bolj moji znani slabosti, kateri se pravi častiželjnost. Vsled truda, ki sem ga imel in vspeha, ki sem ga dosegel, se je začelo namreć oglašati v moji nećimernosti hrepenenje po večji veljavi in otemnel je blagi namen, delati vse v večjo čast božjo. Ah, jaz sem bil takrat, žalibog! še

zelo navezan na svet, na njegovo hvalo in grajo in sem zato pričakoval od njega hvaležnosti in plačila. Kakó sem se zmotil! Ti pa, predragi, ki bodeš bral pričujoče vrstice, imej vse bridke skušnje, katere sem pozneje doživel, za kazen mojega ne prav čistega namena. Od tega časa sem se stoprav prepričal, da je milovanja vreden vsak, kdor se zanaša na hvalo nehvaležnega ljudstva in ravno po ti očiševalni poti sem prišel še le do stanovitnega gesla: „*Omnia ad majorem Dei gloriam!*“

Kaj je reklo toraj ljudstvo o našem petji? Da povem kratko: Nij se moglo privaditi cerkvenih melodij, ter je nazaj zahtevalo vdomačeno trivialnost. Celo veljavniši možje so v svoji domišljavi pravici, da imajo kaj o cerkvenem petji govoriti, hoteli imeti poprejšnje „viže“. In ko smo se ravnali pri petih mašah strogo po obredu in ko smo začeli peti tisti „čudni“ koral: tedaj se je iskra nasprotovanja razširila do plamtečega požara. „Mi hočemo staro petje nazaj!“ — to je bila sedaj parola razdražene stranke. Akoravno nij nihče nič pripomogel pri vzdrževanju učnih pripomočkov in akoravno so videli trud učenika in učencev, se vendar nijso dali potolažiti.

Tako je toraj sodilo ljudstvo! Toda kaj je ljudstvo? Ali nij znana reč, da o tem, kar je o umetniškem oziru kaj vredno, ljudstvo nobenega pojma nima in da se nasproti ravno za ničvredno nevedna množica navdušuje? Taka je bila tudi tukaj. Rekel bi skoraj: Sè sključeno pestjo je jela zmagovati kmetiška estetika, pojemati pa naša veljava. In kar je še največ, izdajico sem našel v lastnem taboru, tam, kjer tega nisem pričakoval in kjer sem to najmanj zaslužil. Ožbe, ki pri mojem prihodu še spremenov pri orglah nij poznal, ki nij imel pojma niti o preludiranji niti o cerkvenem petji in se mora za to, kar zna, meni zahvaliti — tudi on je delal na tihem zoper mene in menda komaj čakal časa, kdaj da bodem odšel iz župnije.

Tožil sem prijateljem svojo nadlogo, ker sem upal pri njih najti tolažbe in novega poguma. Pa kaj so mi rekli! Prvi pravi: „Pusti vse skupaj pri miru in potem bodeš tudi ti v miru živel“. Drugi: „To je župnikova skrb; ako se ne spolnujejo dotična pravila; je on odgovoren.“ Tretji: „Duhoven naj skrbi za to, kar mu stan naklada, cerkveno petje ga nič ne briga“ itd. To sem toraj zvedel pri svojih duhovnih sobratih, in ko je nazadnje še prečastiti cerkveni predstojnik jel omahovati ter se udal kakor Pilat zoper svoje prepričanje kričanju ljudstva: tedaj je bil podrt zadnji jez, ki nas je še varoval pred navalom sovražnikovim in zlomljena je bila takorekoč palica v znamenje naše pogube. Vsled vednega hrupa se je zmanjšalo število pevcev skoraj za dve tretjini, kajti izmed dvajsetih mi jih je ostalo le osem zvestih, katerim pa žugajo, da jih bodo s kora pometali in jim note požgali. Norčujejo se iz njih na očitnih krajih in jih z različnimi priimki obkladajo. Da! drznili so se napasti mojo mašniško čast in nedolžnih pevkinj poštenje! Toda to spada vže v „*martyrologium*“. To je bilo toraj plačilo za moje žrtvovanje in to nasprotovanje sem doživel „*apud populum nolentem et contradicentem!*“

Sicer naj pa zmagamo ali ne, naj ostanemo stanovitni ali podležemo fanatizmu: to je vse eno. Govorila bode zgodovina. Ona naj pripoveduje poznim potomcem o trpljenji, katero smo morali prenašati zarad svete reči in s palmovimi vejami naj okinča naše gomile.

Spremenljive pevske molitve pri sv. maši

ob nedeljah in zapovedanih praznikih l. 1885. (po direktoriji ljubljanske škofije.)

(Dalje.)

2. aprila. Veliki četrtek (*In coena Dómini*), dup. 2. cl.

Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 33.

5. aprila. Velika noč (*Dom. Resurrectionis*) dup. 1. cl. *cum Oct. privilegiata*.

Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 34.

6. aprila Velikonočni ponedeljek (*Fer. II. Paschatis*), dup. 1. cl.

Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 34.

12. aprila. Bela nedelja (*Dom. in Albis, I. p. Pascha*), 1. cl. *De ea*, dup.

Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 35.

19. aprila. II. nedelja po veliki noči (*Dom. II. p. Pasch.*), *De ea*, sem.

Introitus.

Misericórdia Dómini plena est terra, alleluja: verbo Domini coeli firmati sunt, alleluja, alleluja. Ps. Exultate justi in Dómino: rectos decet collaudatio. V. Gloria Patri. Ton. IV.

Milosti Gospodove je zemlja polna, alleluja: po besedi Gospodovi so nebesa utrjena, alleluja, alleluja. *Ps.* Radujte se pravični v Gospodu: poštenim se spodobi hvalno petje. *V.* Čast Očetu. Ton. IV.

Pro Graduali.

Alleluja, alleluja. V. Cognoverunt discipuli Dóminum Jesum in fractione panis, alleluja. V. Ego sum Pastor bonus: et cognosco oves meas, et cognoscunt me meae, alleluja.

Alleluja, alleluja. *V.* Spoznali so učenci Gospoda Jezusa na lomljenji kruha, alleluja. *V.* Jaz sem dobri pastir, in poznam svoje ovce, in moje poznajo mene, alleluja.

Offertorium.

Deus Deus meus, ad te de luce vigilo: et in nómine tuo levabo manus meas, alleluja.

O Bog, moj Bog! sè svitom vred čujem k tebi: in v tvojem imenu bodem povzdignil roki svoji, alleluja.

Communio.

Ego sum Pastor bonus, alleluja: et cognosco oves meas, et cognoscunt me meae, alleluja, alleluja.

Jaz sem dobri pastir, alleluja: in poznam svoje ovce, in moje poznajo mene, alleluja, alleluja.

26. aprila. *Dom. III. p. Pasch.* Varstvo sv. Jožefa, ženina B. D. M. (*Patrocin. S. Joseph, Sponsi B. M. V.*) dup. 2. cl.

Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 41.

(Dalje prih.)

Poročilo o cerkvenem petji

v Kranjski dekaniji za leto 1884.

(Sostavil J. L.)

(Konec.)

11. **Kranj.** Kor mestne dekanijske cerkve šteje sedaj 15 pevcev in sicer 5 sopranov, 5 altov, 2 tenorja in 3 base. O posebnih prilikah se to število še pomnoži za nekatere glasove. Ne bodem našteval skladb, ki so vže dalje časa vdomačene na našem koru; tu podajam samo zaznamek novitét v letu 1884:

Stehle: „Choralcredo“; Diebold: Missa „Te Deum laudamus“; Haller: „Missa quarta“; Könen: „Missa in A“ za združene gornje in spodnje glasove; Kaim: „Missa Jesu Redemptor“; Schweitzer: „Kind Jesu Messe“; Zöggeler: „Requiem“. O veliki noči pela se bode prvokrat Wittova: „Missa in honorem s. Francisci Xaverii“. Od Führerja imamo osem maš, iz katerih smo še tu in tam posamezne dele peli; upam vendar, da jih denemo stalno v pokoj. Vloge se pojejo iz: Nikel: „Lauda Sion“; Stehle: „Liber motettorum“; Witt: „Stimmenhefte“; „Album für Kirchenmusik“, ki ga izdaja St. Ambrosiusverein na Dunaji; Santner: „Gradualien u. Offertorien“; Kornmüller: „XV. Offertorien“; Musica ecclesiastica; Witt: „Fliegende Blätter“ in „Musica sacra“; „Cerkveni Glasbenik“.

Ivan Pezdič,

učitelj in tajnik dekanjskega cecilijinega društva.

12. Iz Šmartna pri Kranji nismo dobili poročila, pač pa nam je znano, da je ondotni kaplan in odbornik našega cecilijinega društva č. g. Valentin Aljančič mnogo zboljšal cerkveno petje. Žal, da je zbog bolehnosti moral opustiti podučevanje v petji, kar pa, upamo, se bode zopet nadaljevalo po popolnem ozdravljenji. Vše naprej mu toraj želimo mnogo vspeha za trud in veliko veselja za plačilo!

Prijazno domovanje je dobila sv. Cecilija v letu 1884. ne v kaki mnogobrojni župniji, ampak na samotni pa vendar zelo obiskovani božji poti pri svetem Joštu. Vstanovila se je mlada pevška šola, ki obeta lepo nado. Sedaj šteje sedem deklic od 10.—13. leta, katere podučuje cerkvenikov sin France Benedik v pravilnem cerkvenem petji. Glavna podpora ti šoli je prečastiti g. Franc Tavčar, mnogozasluženi in neutrudljivi duhovni pastir, ki obrača kot „director loci“ tudi na to svojo pozornost, da bode romarje, ki to svetišče obiskujejo, sveto cerkveno petje podpiralo v pobožnosti.

S tem sklepamo poročilo za leto 1884. Nekaj je še župnij, o katerih ne vemo, kaj se godi in kaj se ne godi v tem obziru, manjka nam namreč naznanila. Upajmo, da se do prihodnjega leta tu ali tam otaja kar je zmrznjenega in ogreje kar je mlačnega. Prečastite gg. župnike pa prosimo, da bi podpirali po svojih cerkvah cerkveno petje ali da bi vsaj manj ne skrbeli za to, kakor za druge cerkvene potrebe.

Razne reči.

— Sv. oče, Leon XIII. mislijo, kakor se iz Rima čuje, resnobno na to, da bi se cerkvena glasba, katera je zlasti v Italiji malovredna, zboljšala. Živo se neki pomenkvajo o tem prefekt kongregacije za svete obrede, kard. Bartolini, neapolski nadškof, kard. Sanfelice in sv. oče. Znano je, da je kurija že jeseni razposlala okrožnico do laških škofov, v kateri se ukazuje, da se morajo cerkveni pevovodje in pevci popolnem podvreči avtoriteti škofov, ozir. župnikov, ter da ne smejo samovoljno izbirati skladeb za službo božjo. Malo pozneje je kardinalvikar rimski določbe te okrožnice še poostiril, vse necerkvene napeve iz repertoirov cerkvenih zborov izobčil ter kapelnikom zapovedal, naj se dobro poprimejo korala in gojé klasično cerkveno glasbo. Na podlagi teh dveh ukazov je kard. Sanfelice s pomočjo strokovnjakov načrt za zboljšanje cerkvene glasbe v neapolski nadškofiji izdelal in sv. očetu v potrjenje predložil. Zdaj pa se pričakuje od svetega očeta občen breve gledé reforme cerkv. glasbe do vsega katoliškega sveta, kar se vtegne v kratkem zgoditi.

— † Nj. eminencija g. kardinal knez Friderik Schwarzenberg, nadškof praški, umrl je na Dunaji dné 27. marcija po noči. Kdo ne pozna njegovega vzornega in neumornega delovanja za katoliško reč v Avstriji sploh in še posebej na Češkem? Bil je avstrijskim škofom v vsih bojih voditelj, revežem velik dobrotnik, cerkveni umetnij iskren prijatelj. O poslednjem pričuje najbolje popravlanje stolnice sv. Vida in preselitev Beuronskih benediktincev v Emavski samostan. Kolik podpornik da je bil cerk. glasbi, kaže najbolje „Obecná Jednota Cyrillska“ za vse češke dežele. R. I. P.

— Časniki so prinašali v slovenskem in nemškem jeziku naznanilo in priporočilo skladbe: Pobožni vzdih, latinska maša za 4 glase in orgle zložil Avg. Arm. Leban, c. kr. učitelj na vadnici v Gorici. Tudi vredništvu „C. Gl-a“ je došel poziv, naj to skladbo

priporoča; ker mu nij došla skladba sama v pregled (kar bi bilo treba, da bi se bila mogla priporočati), je naš list molčal o njej. Dr. Fr. Witt, prvi kritik cerkvenih skladb, je pa sodil o navedeni maši tako-le: „Izdajatelj, brat rajnega, g. L. Leban, učitelj v Lokvas (Corgnale) avstr. Primorja pravi v predgovoru, da je bila maša spreda zložena s slovenskim tekstom, potem predelana in tako od Ljubljanske „Glasbene matice“ smatrana izvrstnim delom ter odlikovana s častno diplomom. Tudi imenitni strokovnjaki, Mugnone v Gorici, Bianchini in Cremaschi v Trstu, Fr. Kuhač v Zagrebu i. dr. so prav dobro o njej sodili“. V „Triester Tagblatt-u“ dné 9. jan. 1885 se trdi, da omenjeni opus „pričuje o najlepši nadarjenosti“ ter se sklicuje na slovenskega cerkv.-glasbenega kritika D. F. — Vresnici prav žal mi (Witt-u) je, da moram skladbo in njene hvalivce prav nizko obsoditi. Tà nij nikakoršnega sledu o cerkvenem duhu, nikakoršnega znamenja vzajemnosti s koralom, nobenega znamenja razumnosti za pravo cerkveno melodiko (Dr. Witt navaja tudi nekoliko taktov Benedictus-a za izgled in v potrdilo za svojo obsodbo) Kakor sem (Witt) že rekel, prav srčno mi je žal, da moram to povedati. Da sem pa rekel, bodi mojim čitateljem v dokaz, na kako nizki stopnji da je še na Primorskem cerkveno-glasbena izobraženost, ker veljá to, kar se pri nas zasmehuje in je že zdavnaj odstranjeno, ondi kot „dokaz najlepše muzikalne nadarjenosti“ in kot „izvrstno delo“. „Več učiti se, več poslušati in bolj šolati se“, to je edini svèt, ki se more dati ondotnim muzikom.

— Zopet dokaz, da se tudi v najmanjših župnijah dá kaj storiti za dobro cerkv. petje, — se vé da brez razumnosti in marljivosti ne. „Kirchenchor“ poroča v 2. št. t. l. iz Gurtis-a, male predariske občine, katera šteje samo 204 duše, pa ima pevsko šolo 22 učencev, in je ondašnji cerkveni pevski zbor l. 1884. pel razen starih skladb še 18 z novega naučenih, imenitnih mojstrov kakor so n. pr. Hassler, Viadana, Nanini, Croce, Asola, Witt, Greith i. dr. Credo se zmiraj ves poje; enako tudi pravilni Graduale in Offertorium. Liturgične večernice se tudi večkrat pojó in sicer v vsih 8 pravilnih tonih, kakor vesperale zahteva.

— Gounod in cerkvena glasba. Ko je bila nedavno francoska zbornica odrekla letno podporo, katera se je dajala stolniškim pevskim zborom, pisal je Gounod, slavnoznani skladatelj opere „Faust“ g. Lambertu de s. Croix, list, ki se je bral v senatu med živim odobravanjem katoličanov. Glasi se: Dragi prijatelj! Vi bi radi vedeli, kaj jaz mislim o odbiti podpori. Svoje mnenje Vam lahko ob kratkem razodenem. To vprašanje je velike važnosti za prihodnost glasbe v naši deželi. Dotika se naslednjih točk, ki se ne dajo ovreči: 1.) Vsi veliki muziki so se izobraževali v stolnicah in šolah za cerkveno glasbo. 2.) Podporo za petje pri stolnicah zatreti je toliko kot popolni propad prave in resnobne glasbe. (Sledijo izgledi iz zgodovine glasbe prejšnjih in sedanjega časa.) Umetnost petja ima svoj vir na cerkvenem pevališči. Omenjam edinega francoza Lablache-a. Popolnem neveden bi moral biti v petji, da ne bi poznal vzroka takega posledka. Vzrok je znanje in vaja koral. V njem tiči skrivnost glasbene izobraženosti imenitnih skladateljev in slavnih pevcev. Koral je ključ do vednosti harmonije in do bogastva melodij. Kar se tiče mogočnosti in obsega harmonije gledé skladanja, treba da omenim le neumrljivih umotvorov največjih mojstrov: Palestrine in Bach-a. Dà: ne poznam je skladbe, in naj bi bila dozorela v možganih najslavnejšega mojstra, ki bi se smela postavljati na isto stopnjo z najveličastnejšimi pesnimi, katere slišimo po naših cerkvah pri službi božji za mrtve — *Dies irae in De profundis*. Nič ne doseže take vzvišenosti in moči gledé izraza in vtisa. Cerkevni kori so baje edini kraj, kjer se petje goji in gojiti more brez onega hlepénja po efektu, katero je dete gizdavosti in učencev za resnico nikakor izobraziti ne more. Na glasbeni poštenosti pa sloni vsa moč in vzvišenost cerkvenih zborov. To je Vam, dragi prijatelj, kar moramo širiti in rešiti, da ne gledamo kedaj propada in razpada veličastne umetnosti, muzike. Ves Vaš *M. Gounod.*

Isti mojster, M. Gounod, je ravnokar dovršil oratorij „Življenje in smrt“ ter ga posvetil Nj. svetosti, Leonu XIII.

Oglasnik.

☛ K „*Missa in Festis solemnibus*“ ravnokar v „Cerkv. Glasb.-u“ na svitlo dani dobivajo se partiture za pevce po 25 kr., za dirigente z naslovom po 40 kr. pri skladatelji A. Foerster-ju.

Pridana je listu 4. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjezda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.